

EUROPA-PARLAMENTET

2009 - 2014

Kultur- og Uddannelsesudvalget

2010/2161(INI)

29.11.2010

UDKAST TIL BETÆNKNING

om de kulturelle dimensioner af EU's optræden udadtil
(2010/2161(INI))

Kultur- og Uddannelsesudvalget

Ordfører: Marietje Schaake

PR_INI

INDHOLD

	Side
FORSLAG TIL EUROPA-PARLAMENTETS BESLUTNING	3
BEGRUNDELSE	8

FORSLAG TIL EUROPA-PARLAMENTETS BESLUTNING

om de kulturelle dimensioner af EU's optræden udadtil (2010/2161(INI))

Europa-Parlamentet,

- der henviser til artikel 167 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde,
- der henviser til artikel 27, stk. 3, i traktaten om Den Europæiske Union,
- der henviser til artikel 11 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder,
- der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2010/13/EU af 10. marts 2010 om samordning af visse love og administrative bestemmelser i medlemsstaterne om udbud af audiovisuelle medietjenester (direktiv om audiovisuelle medietjenester)¹,
- der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse nr. 1041/2009/EF af 21. oktober 2009 om oprettelse af et program for audiovisuelt samarbejde med branchefolk fra tredjelande (Media Mundus 2011-2013)²,
- der henviser til Rådets afgørelse af 26. juli 2010 om, hvordan Tjenesten for EU's Optræden Udadtil skal tilrettelægges og fungere (2010/427/EU)³,
- der henviser til den europæiske kulturdagsorden i en stadig mere globaliseret verden (KOM(2007)0242),
- der henviser til Kommissionens rapport om gennemførelsen af den europæiske kulturdagsorden (KOM(2010)0390),
- der henviser til Kommissionens meddelelse om en digital dagsorden for Europa (KOM(2010)0245),
- der henviser til sin beslutning af 5. maj 2010 om Europeana – næste fase⁴,
- der henviser til partnerskabsaftalen mellem AVS-landene og EU af 23. juni 2000,
- der henviser til konklusioner vedtaget af Rådet og repræsentanterne for medlemsstaternes regeringer, forsamlet i Rådet, om fremme af den kulturelle mangfoldighed og den interkulturelle dialog i Den Europæiske Unions og dens medlemsstaters eksterne forbindelser (2008/C 320/04)⁵,
- der henviser til UNESCO-konventionen af 2005 om beskyttelse og fremme af de

¹ EUT L 95 af 15.4.2010, s. 1.

² EUT L 288 af 4.11.2009, s. 10.

³ EUT L 201 af 3.8.2010, s. 30.

⁴ Vedtagne tekster, A7-0028/2010.

⁵ EUT C 320 af 16.12.2008, s. 10.

kulturelle udtryksformers mangfoldighed (UNESCO-konventionen),

- der henviser til forretningsordenens artikel 48,
- der henviser til betænkning fra Kultur- og Uddannelsesudvalget (A7-0000/2010),
- A. der henviser til, at EU er et kulturelt diversificeret værdisamfund,
- B. der henviser til, at kultur har en indre værdi, beriger menneskers liv og fremmer forståelsen,
- C. der henviser til, at kulturen er en facilitator for udvikling, integration, innovation, demokrati, menneskerettigheder, uddannelse, konfliktforebyggelse og forsoning, gensidig forståelse, kreativitet og iværksætterånd,
- D. der henviser til, at det økonomiske aspekt af kulturgoder, herunder sport, bidrager til EU's økonomiske værdi gennem kulturelle industrier og turisme, og virksomhedsetableringer i EU,
- E. der henviser til, at borgerne, erhvervslivet og civilsamfundet i EU og tredjelande er nøgleaktører i de kulturelle relationer,
- F. der henviser til, at internettet er et instrument til ytringsfrihed, pluralisme, udveksling af information, adgang til kulturelt indhold, uddannelse, menneskerettigheder, udvikling, forsamlingsfrihed, demokrati og integration,
- G. der henviser til, at adgang til EU's politik og information ved hjælp af åbne data kan bidrage væsentligt til den globale forståelse,
- H. der henviser til, at digitalt kulturelt indhold giver mulighed for global distribution,
- I. der henviser til, at kulturelt diplomati er et instrument for global fred og stabilitet,

Kultur og europæiske værdier

1. understreger kulturens tværgående karakter og mener, at kultur skal betragtes i bredeste forstand som noget, der både fremmer og er udtryk for europæiske værdier, som har udviklet sig historisk;
2. understreger, at de demokratiske og grundlæggende frihedsrettigheder, såsom ytringsfrihed, pressefrihed, adgang til information og kommunikation, religionsfrihed, frihed fra nød og frihed fra frygt og frihed til at oprette forbindelser, online og offline, er en forudsætning for kulturel udfoldelse, kulturel udveksling og kulturel mangfoldighed;
3. gentager, at det kulturelle samarbejde spiller en rolle i de bilaterale aftaler om udvikling og handel, og gennem instrumenter såsom den europæiske naboskabspolitik (ENP), det østlige partnerskab, Middelhavsunionen og det europæiske instrument for demokrati og menneskerettigheder (EIDHR), som alle har afsat ressourcer til kulturelle programmer;
4. understreger, at det transatlantiske samarbejde er vigtigt for at fremme fælles interesser og

fælles værdier;

5. værdsætter offentligt-privat samarbejde om kulturelle aspekter af EU's eksterne aktioner;

EU-programmer

6. er bekymret over opsplitningen af EU's kulturprogrammer, der hæmmer en strategisk og effektiv udnyttelse af kulturelle ressourcer og budgetter, mens en fælles EU-strategi for kultur i EU's eksterne aktioner mangler;
7. fastslår, at kulturelle og uddannelsesmæssige udvekslinger og samarbejde kan styrke civilsamfundet, fremme demokratisering og god regeringsførelse og fremme menneskerettighederne og de grundlæggende frihedsrettigheder;
8. støtter den stigende inddragelse af tredjelande i EU's programmer for mobilitet, ungdom, almen og faglig uddannelse;
9. kræver sammenhængende strategier for mobilitet blandt unge, kulturel og uddannelsesmæssig udvikling (herunder medie- og IKT-kundskaber), adgang til kunstnerisk udtryk i al dets mangfoldighed; tilskynder derfor til synergier mellem programmer for kultur, sport, uddannelse, medier, flersprogethed og ungdom;
10. tilskynder til samarbejde med udøvere, både i medlemsstaterne og tredjelande, i forbindelse med udarbejdelsen og gennemførelsen af eksterne kulturpolitikker;

Nye medier

11. kræver reformer på området intellektuel ejendomsret og gennemførelse af det europæiske digitale marked for at styrke EU's kulturelle industriers konkurrencemæssige position i en global økonomi;
12. beklager, at censurering og overvågning af internettet i stigende grad anvendes af undertrykkende regimer, og anbefaler Kommissionen at udarbejde en EU-strategi for fremme og forsvar af et frit internet globalt;

Kulturelt diplomati

13. understreger betydningen af et kulturelt diplomati med henblik på at fremme EU's interesser og værdier i verden, og understreger behovet for, at EU kan fungere som en global aktør;
14. understreger, at kulturelt diplomati bør omfatte digitalt diplomati;
15. opfordrer til, at der udpeges én person i hver EU-repræsentation i udlandet, som skal være ansvarlig for koordineringen af kulturelle relationer og interaktioner mellem EU og tredjelande;
16. understreger behovet for at vedtage en samlet tilgang inden for kulturelt diplomati og kulturens rolle i forbindelse med fremme af demokratisering, menneskerettigheder, konfliktforebyggelse og fredsskabelse;

Tjenesten for EU's Optræden Udadtil (EU-udenrigstjenesten)

17. beklager, at udkastet til organisationsplan for af EU-udenrigstjenesten ikke indeholder nogen holdninger vedrørende kulturelle aspekter;
18. opfordrer EU-udenrigstjenesten til at fokusere på koordinering og strategisk anvendelse af kulturelle aspekter, hvilket indebærer konsekvent og systematisk indarbejdelse af kultur i EU's eksterne forbindelser og bidrager til komplementariteten med medlemsstaternes politik;
19. kræver en passende uddannelse af EU-udenrigstjenestens personale med hensyn til kulturelle og digital aspekter;
20. opfordrer Kommissionen til at vedtage en grønbog om en strategi for kultur i EU's eksterne aktioner i 2011 efterfulgt af en meddelelse;
21. tilskynder til inddragelse af konkrete skridt til at fremme kapacitetsopbygningen gennem civilsamfundet og finansiering af uafhængige initiativer;
22. opfordrer til, at et generaldirektorat for kulturelt og digitalt diplomati bliver en del af EU-udenrigstjenesten, og at der udnævnes en EU ambassadør i særlig mission;
23. opfordrer EU-udenrigstjenesten til at samarbejde med EUNIC;
24. opfordrer Kommissionen til at oprette en interinstitutionel taskforce for kultur i EU's eksterne forbindelser med henblik på at udvikle og udvide koordinering, strømlining, strategi og udveksling af bedste praksis;
25. foreslår, at Parlamentet udarbejder en årlig rapport for at vurdere de kulturelle aspekter af EU's eksterne aktioner;

UNESCO-konventionen

26. opfordrer EU-udenrigstjenesten til at tilskynde tredjelande til at udvikle kulturpolitikker og til systematisk at opfordre tredjelande til at ratificere UNESCO-konventionen;
27. minder medlemsstaterne om deres forpligtelser i henhold til UNESCO-konventionen, som ligeledes gælder for digitale miljøer;
28. opfordrer til en strategi for international markedsføring af europæiske kulturelle aktiviteter og programmer;
29. kræver en sammenhængende strategi for beskyttelse og fremme af den kulturelle og naturlige arv, både den materielle og immaterielle, og internationalt samarbejde i konfliktområder i lighed med Blue Shield;
30. kræver uddannelse af personale, der sendes til konflikt- og postkonfliktområder, omkring de kulturelle aspekter af indsatsen for at bevare kulturarven og fremme forsoning, demokrati og menneskerettigheder;

31. tilskynder til, at der fastsættes prioriteringer inden for EIDHR, herunder styrkelse af retsstaten, konflikthåndtering og -forebyggelse, samarbejde med civilsamfundet og den rolle, nye teknologier spiller med hensyn til ytringsfrihed, demokratisk deltagelse og menneskerettigheder;
32. anerkender sammenhængen mellem kulturelle rettigheder og menneskerettigheder og modsætter sig anvendelsen af kulturelle argumenter for at retfærdiggøre krænkelse af menneskerettighederne;
33. foreslår, at der medtages et kapitel om kultur i den årlige undersøgelse om menneskerettigheder og at integrere kultur i interparlamentariske delegationer;

o

o o

34. pålægger sin formand at sende denne beslutning til Rådet og Kommissionen samt til medlemsstaternes regeringer og parlamenter.

BEGRUNDELSE

"Rock and roll var kulturelt set et afgørende element i opløsningen af de kommunistiske samfund og tilnærmelsen til en verden i frihed."

(Andras Simonyi var Ungarns ambassadør i USA fra 2002 til 2007 og er født i Budapest i 1952.)

Europa er et fællesskab af liberale demokratiske værdier. Kultur, identitet, værdier og EU's holdning på den globale scene hænger snævert sammen. Europæiske interesser tilgodeses, når de kulturelle aspekter er strategisk udformet gennem samarbejde og partnerskab, både gennem kulturprogrammer, samt når de kulturelle aspekter er en integreret del af den økonomiske politik, udenrigs- og sikkerhedspolitikken og udviklingspolitikken;

Gennem udveksling af litteratur, film, musik og kulturarv, er døre til forståelse åbnet, og der er bygget broer mellem mennesker. Europæisk identitet, i al dens mangfoldighed, samt de europæiske værdier manifesterer sig gennem disse kulturelle udtryk. Derudover har EU vigtige erfaringer at dele ud af, når det drejer sig om at overvinde konflikten og skabe stabilitet gennem fælles interesser og gensidig forståelse.

Siden Lissabon-traktatens ikrafttrædelse har EU været ved at udvikle en fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik, der gennemføres af Tjenesten for EU's Optræden Udadtil under ledelse af den højtstående repræsentant Catherine Ashton. I udviklingen af EU-udenrigstjenesten er det vigtigt at udforske og forankre den rolle, kulturen har og bør have i EU's eksterne aktioner. Integrering af kultur kan føre til gensidig forståelse, fredeligt samarbejde og stabilitet, samt give økonomiske fordele.

Kulturelt diplomati er en hjørnesteen i opbygningen af tillid og varige relationer med borgere i tredjelande. Kultur bør være et afgørende og horisontalt integreret element blandt det brede spektrum af eksterne politikker, der udgør EU's udenrigspolitik: fra EU's handelsmæssige relationer til udvidelsen og naboskabspolitikken, politikken for udviklingssamarbejde og den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik. Kultur har endvidere økonomiske værdier: Europas kulturelle industrier bidrager til den europæiske iværksætterkultur, innovationen og erhvervslivet, og EU's forskellige kulturelle landskaber gør det til det mest attraktive globale turistmål i verden. Et levende kulturklima gør det attraktivt for erhvervslivet og almindelige mennesker at slå sig ned i EU.

En sammenhængende, koordineret EU-strategi for kultur i EU's eksterne aktioner findes ikke i øjeblikket, men skal udvikles. Det er ikke en luksus, men en nødvendighed for at opretholde og fremme Europas tiltrækningskraft i et globalt forbundet og konkurrencepræget miljø.

EU's kulturelle aspekter

Kulturen har en iboende værdi i vores liberale demokratier: den beriger folks liv. EU er kendt for sin kulturelle mangfoldighed og er samtidig et fællesskab af værdier, som gælder for samtlige borgere på lige fod. Disse europæiske værdier, såsom respekt for menneskerettighederne, demokrati og de grundlæggende frihedsrettigheder repræsenteres også af vores kulturelle produkter. Disse værdier underbygger og repræsenterer "den

europæiske kultur", der udgør mere end summen af medlemsstaternes egne individuelle kulturer. Kulturel mangfoldighed, som kommer til udtryk i de europæiske værdier, tilstræber at sikre den bredest mulige vifte af valgmuligheder og frihed for den enkelte.

Kontakt mellem mennesker, offline eller online, fremmer udveksling af bedste praksis og viden, og udvikler folks internationale kompetencer, elementer, som der er mere og mere behov for i vores stadig mere globaliserede verden. Viden og internationale kompetencer er afgørende for uddannelse og beskæftigelse som angivet i EU's 2020-strategi. Flersprogethed, e-færdigheder og kulturel bevidsthed er meget nødvendige kompetencer med henblik på at udnytte muligheder og udvikle talenter på et globalt arbejdsmarked. Men kultur kan også betragtes som en faktor, som hjælper med at fremme demokratisering, ytringsfrihed, inddragelse, udvikling, uddannelse, forsoning og meget mere. Kulturelt diplomati i form af en konstruktiv interkulturel interaktion er et instrument til global fred og stabilitet. Folkeretten indgår i de fleste forfatninger i EU's medlemsstater. Folkeretten er baseret på europæiske værdier.

Den brede vifte af aspekter af kulturelle forbindelser over for tredjelande har ført til en opsplitning af politikker, og der er behov for et skift til en mere koordineret og sammenhængende EU-strategi. Ordføreren har valgt at fremhæve de organisatoriske og politiske rammer, der er nødvendige for optimal koordinering af kultur i EU's eksterne aktioner. Hun mener, at udfyldning af indhold ikke i for høj grad bør være styret og reguleret oppe fra og ned. Betænkningen indeholder konkrete forslag til inddragelse af civilsamfundet, kunstnere, undervisere, studerende og iværksættere i udformningen af indholdet af kulturelle forbindelser. Den understreger også nødvendigheden af at integrere og strømline kultur i EU's eksterne aktioner inden for EU-institutionerne.

Global aktør

EU-borgerne er bedst i stand til at drage fordel, hvis EU handler som en global aktør og en leder på den globale scene. Det kræver, at midler anvendes mere effektivt og at Europas konkurrencemæssige stilling for turister, talent, kunstnere, erhvervslivet og de studerende overvejes strategisk. Europæiske interesser er bedst tjent med, at vi taler med en stemme. Konkurrencen vil blive stadig hårdere, idet Kina opretter 100 Confucius Centre med henblik på at praktisere kulturelt diplomati, og fremkomsten af nye vækstlande som Indien. USA har historisk set haft en stærk kulturel tilstedeværelse i verden, som nu er svagt faldende, men stadig stærk. Vi har brug for modige og ambitiøse politikker nu.

EU kan forvise en række bedste praksis på nationalt plan. Frankrig er for eksempel blandt dem, der anvender flest midler per indbygger, når det gælder om at placere sig selv og sit sprog i resten af verden gennem Alliance Française. Det Forenede Kongerige har valgt en model, hvor British Council spiller en ret selvstændig rolle i forhold til regeringen, når det drejer sig om at udvikle kulturelle og uddannelsesmæssige politikker samt udveksling.

Behovet for en strategi

Mange programmer findes allerede, og vi behøver ikke at genopfinde hjulet, men vi kan lære af hinanden. Koordinering vil bidrage til at sikre en mere effektiv udnyttelse af vores ressourcer, hvilket er meget velkommen i en tid med budgetnedskæringer, især i den kulturelle sektor. Det europæiske netværk af nationale kulturinstitutioner (EUNIC) forventes

at blive en partner. Koordinering kan eksistere side om side med kulturelt diplomati på medlemsstatsniveau. Mange tredjelande søger dog udtrykkeligt at henvende sig til EU, ikke blot de forskellige medlemsstater.

Opsplitning og spredning ses blandt og mellem medlemsstaterne, men også mellem forskellige afdelinger og institutioner i EU. Denne opsplitning uden en fælles strategi hæmmer en fuldstændig og effektiv udnyttelse af kulturelle ressourcer og budgetter.

Denne beslutning kræver en vurdering af de eksisterende programmer, samt en grøn bog og en meddelelse fra Kommissionen, som skitserer konkrete politikker for kulturens rolle i EU's eksterne aktioner. Kommissionen opfordres til at øge sin interne strømning mellem forskellige generaldirektorater, og samtidig tage et klart ansvar. Forslaget om at identificere en kontaktperson pr. EU-repræsentation i tredjelande har til formål at bidrage til at udbrede information, samordne forbindelserne mellem civilsamfundets aktører og sikre effektivitet.

Nye medier

Nye teknologier såsom internettet spiller en stadig større rolle inden for både kultur og internationale forbindelser. Folk er afhængige af internettet for adgang til information og kan kun udtrykke sig frit, når disse oplysninger og deres kommunikation ikke censureres. Retten til kulturel udvikling og andre grundlæggende rettigheder fremmes i stigende grad af nye teknologier.

Frontlinjen i kampen for menneskerettighederne begiver sig online. Bloggere fængsles og tabuer brydes, alt på grund af internettet. Endvidere giver nye teknologier enorme muligheder for deltagelse i samfundslivet, ytringsfrihed og adgang til information. Når World Wide Web forbinder mennesker på verdensplan, må EU til at fungere som en global aktør og udvikle konkrete politikker til fremme og beskyttelse af internetfriheden. Undertrykkende regimer forstår kun alt for godt, hvordan nye medier kan bruges til at forbedre frihedsrettigheder og søger at undertrykke folk ved hjælp af de samme teknologier.

Adgang til kulturelt indhold sker også gennem nye medier. Mulighederne for global konnektivitet omkring europæiske kulturgoder og indhold bør fejres og fremmes, for eksempel gennem Europeana, eller hjemmesider for museer og festivaler, og online musik- og underholdningsbranchen.

Kulturelle programmer og grundlæggende rettigheder skal sikres gennem udvikling af EU's politik omkring internetfrihed og inddragelse af digitalt diplomati i det kulturelle diplomati.

EU's økonomiske potentiale som global digital aktør er bedst tjent med en reform af lovgivningen omkring intellektuelle ejendomsrettigheder og færdiggørelsen af det europæiske digitale marked. Først da kan vi sikre, at vores righoldige (digitaliserede) kulturelle mangfoldighed er tilgængelig og kan markedsføres over hele kloden.

De næste skridt

Mange kulturelle forbindelser udvikles helt fri for statslig planlægning eller regulering. Dette netværk af enkeltpersoner, der udvikler sig organisk, bør fremmes. Derfor har vi brug for politikker.

Og sidst men ikke mindst, kan de europæiske institutioner bidrage meget til at gøre den europæiske politiske kultur og beslutningsproces mere tilgængelig for borgere i hele verden. Gennem åben data udvikles gennemsigtighed og adgang til oplysninger yderligere.

Grundlaget for politikkerne er allerede fastlagt i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde og ved ratificeringen af UNESCO-konventionen, som kræver integration af kulturen i alle Unionens politikker. Nu afhænger alt nok af de praktiske konsekvenser af disse aftaler. I udkastet til organisationsplan for EU-udenrigstjenesten er der endnu ingen stillinger afsat til kulturelle aspekter. Denne betænkning opfordrer EU-udenrigstjenesten til at overveje de kulturelle aspekter, en overordnet politisk målsætning og sørge for passende uddannelse af EU-udenrigstjenestens personale med hensyn til kulturelle og digitale aspekter.

For den unge generation af europæere er der behov for en sammenhængende strategi for mobilitet blandt unge for at øge deres kulturelle og uddannelsesmæssige udvikling – herunder medierne og IKT – og deres adgang til kunstneriske udtryksformer i al deres mangfoldighed.

De eksisterende kulturelle elementer i programmer såsom Det Europæiske Instrument for Demokrati og Menneskerettigheder skal være fokuseret og prioriteret, som f.eks. at styrke retsstaten, udvikle det kulturelle diplomati som et instrument til konfliktløsning og forebyggelse, skabe mekanismer for samarbejde med civilsamfundet, dialog og udveksling, og omfatter den rolle, som nye teknologier spiller med hensyn til ytringsfrihed, demokratisk deltagelse og menneskerettigheder.

Europa-Parlamentet bør forpligte sig til at integrere kultur i arbejdet i dets delegationer til andre parlamenter over hele kloden og vil holde et vågent øje med de fremskridt og konkrete foranstaltninger, der træffes for at udarbejde en koordineret og sammenhængende EU-strategi på kulturområdet i de eksterne forbindelser. En foreslået årlig rapport bør sikre ansvarlighed og kontinuitet. Desuden bør årsberetning om menneskerettigheder udtrykkeligt og specifikt rette fokus på kultur.

Udviklingen af "Europa-brandet" i en global konkurrence om talent, turisme og værdier skal være baseret på samarbejde; denne betænkning er kick-off for en langvarig og frugtbar fælles indsats for at bruge så mange allierede som muligt for at opnå dette.